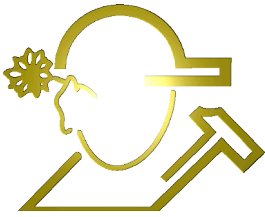

**15.Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Kongresi
(9-12 Şubat 2014, Ankara)**

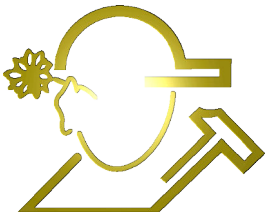
İŞ SAĞLIĞI GÜVENLİĞİ YASASI SONRASI DÖNEMİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Prof.Dr.A.Gürhan Fişek

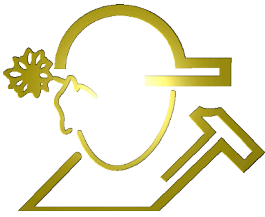
Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi
Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü
İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Anabilim Dalı
Öğretim Üyesi

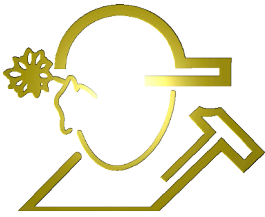
Başlıklar	<i>Meslek Sağlık ve Güvenlik Yasa Tasarı Taslağı (1995)</i>	<i>Avrupa Birliğı 89/391 Çerçeve Direktifi</i>	<i>İş Sağığı ve Güvenliğı Yasası (2012)</i>
Tanımlar	Denetim İşyeri İşveren İşveren vekili Alt işveren Çalışan Çocuk çalışan Bakanlık (Madde 3)	İşçi İşveren Özel olarak işçilerin sağlık güvenliğinden sorumlu işçi temsilcisi Önleme	Bakanlık Çalışan Eğitim kurumu Genç çalışan Genel müdürlük İş güvenliğı uzmanı İş kazası Çalışan temsilcisi İşveren İşveren vekili İşyeri İşyeri hekimi İşyeri hemşiresi İşyeri sağlık ve güvenlik birimi Meslek hastalığı Ortak sağlık ve güvenlik birimi Önleme Risk Risk değerlendirmesi Sağlık ve güvenlik destek elemanı Tehlike Tehlike sınıfı Teknik eleman (Madde 4)

	Meslek Sağlık ve Güvenlik Yasa Tasarı Taslağı (1995)	Avrupa Birliğı 89/391 Çerçeve Direktifi	İş Sağlığı ve Güvenliğı Yasası (2012)
Ağırlık Merkezleri	İşçi temsilcilikleri Ulusal Düzeyde Kurul	İşçilerin ve/veya temsilcilerinin Bilgiye erişimi Eğitimi Yönetime katılımı	İşyeri hekimleri İş güvenliğı uzmanları Ortak sağlık güvenlik birimleri

Başlıklar	<i>Meslek Sağlık ve Güvenlik Yasa Tasarı Taslağı (1995)</i>	<i>Avrupa Birliği 89/391 Çerçeve Direktifi</i>	<i>İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası (2012)</i>
Ulusal Düzeyde Kurumsallaşma	Ulusal Konsey ve Yürütme Kurulu (Madde 44-47) Teknik Kurul ve Uzmanlık Kurulları (Madde 48-51)		Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi (Madde 21)
İşyeri düzeyinde Kurul	Madde 41-43		Madde 22
Denetim	İş Müfettişleri ve Yetkileri (Madde 52-55)		Madde 24
Ceza Paralarının Yönetimi	Ulusal Konsey (Madde 44-51)		
Üreticiler ve Yapımcılar	Üretimde kullanılan araç gereçleri üretenler (Madde 21)		
İşyeri Hekimi ve İş Güvenliği Uzmanı istihdamı			Madde 8
Eğitim Kurumları açılması			Madde 30/5 ve 31
Mesleki eğitim alma zorunluluğu			Madde 17/3
Bağımlılık yapan madde kullanma yasağı			Madde 28
Güvenlik Raporu veya Büyük kaza önleme politika belgesi			Madde 29

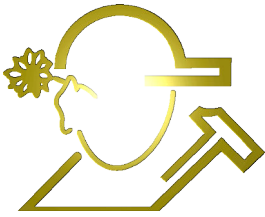
Bir Anket

(www.isguvenligi.net)

Tek başına işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanı istihdamının sağlanması,
işyerlerinde iş kazalarıyla meslek hastalıklarının önüne geçer mi?

- Hayır (%59, 22 Oy)
- Evet (%22, 8 Oy)
- Zaman gerekli. (%16, 6 Oy)
- Amaç o değil ki. (%3, 1 Oy)

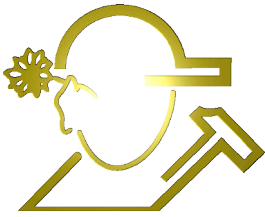
Toplam Oy Veren Sayısı: **37**

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın (ÇSGB) bu yasayı çıkarmaktaki amacı başkadır. Şöyle ki :

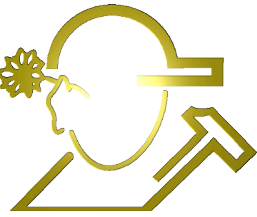
ÇSGB'nin hazırladığı ve TBMM tarafından kabul edilen İş Sağlığı Güvenliği Yasası ile mevzuata yerleştirmek istediği, ama AB'nin Çerçeve Direktifi ile hiç bir ilgisi olmayan istekleri şunlardır :

- İşyeri hekiminin ve iş güvenliği uzmanının nitelikleri ve belgelerinin ÇSGB tarafından onaylanması,
- Bunları yetiştirecek eğitim kurumlarının oluşturulması ve izlenmesinde Bakanlığın sözcü sahibi olması, sertifikalandırma sınavlarını yapıp onaylaması,
- Mesleki eğitimin, iş sağlığı güvenliğinin en önemli sorunu olduğu varsayımından yola çıkarak, bunun yaşama geçirilebilmesi için zorlamalar yapılması.

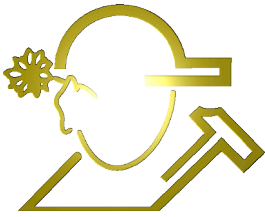
2012 tarihli İş Sağlığı Yasası'nın uygulamasında görülen bazı yanlışlıkları, iş sağlığı güvenliğinin evrensel üç ilkesi çevresinde değerlendirmek istiyoruz. Bu ilkeler :

- İş sağlığı güvenliğinde insan önce gelir.
- İş sağlığı güvenliği bir takım oyunudur.
- İş sağlığı güvenliğinde, hak sahipleri, haklarına sahip çıkmadan başarı elde edilemez.

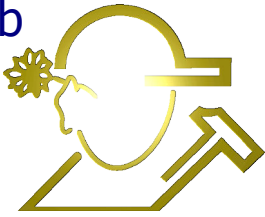
İşyeri hekimliği önemsizleştirilmiştir. Çünkü :

- İşyeri hekiminin işyerinde bulunma süresi azaltılmıştır.
- İşyeri hekimi, işçileri, yılda bir kez "hasta olmadıkları halde" geçirdikleri sağlık kontrollerinin periyodu, tehlikeli işlerde 3, az tehlikeli işlerde 5 yıla çıkarılmıştır.
- Mutfak ve besin işleriyle uğraşan personelin, bulaşıcı hastalıkları bulunmadığına ilişkin, üç ayda bir almaları gereken portör raporları kaldırılmıştır.
- İşyeri hemşirelerinin bağımsız olarak mesleklerini yapmaları engellenmiş ve yardımcı eleman (emir-eri) gibi kullanılmaları öngörülmüştür.
- İşyeri hekimlerinin, mesleki yönden denetimleri, mesleki kökenine bakılmaksızın herhangi bir iş müfettişine bırakılmıştır.

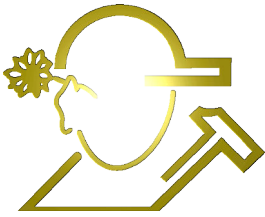
İş güvenliği uzmanları silikleştirilmektedir. Çünkü :

- Üniversitelerimizde iş güvenliği konusunda, formel bir eğitim kalıbının olmaması, "meslek kursları" yoluyla mühendis-tekniğe elemanlara nitelik kazandırma yolunun benimsenmesini zorunlu kılmıştır. Eğitim kurumlarında, iş güvenliği uzmanları, tıpkı diğer merkezi sınavlarda olduğu gibi, öğrenmeye değil, sınav kazanmaya endeksli olarak yetiştirilmektedir.
- Ama uzun yıllar boyunca ihmal edilmiş olmasının yanı sıra, Bakanlığın Yasa'yı tüm tehlikeli işyerleri için aynı anda yürürlüğe koyma isteği, bu konuda hesapsız adımlar atılmasına yol açmıştır. Çok sayıda iş güvenliği uzmanının "yüksek ücretlerle" kurs görüp, sınav kazanmasına göz yumulmuştur.
- Böylece yalnızca "sınav" kazanabildiği için ve "sigortalılık süresi" elverdiği için A sınıfı iş güvenliği olabilen mühendis-tekniğe elemanların sayısı büyük boyutlara varmıştır.
- Hem kuramsal olarak ve hem de uygulamalı olarak yeterli olmayan bu elemanlar, haliyle yeterince ışık verememektedir. Bunun bilincinde olan Bakanlık, uygulamayı, bu elemanlar aracılığıyla, risk analizi, acil eylem planı vb bir takım belgelerin sağlanmasına yönlendirmiştir.

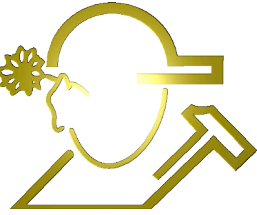
“İş sağlığı güvenliği bir takım oyunudur”.

İşyeri hekimi, işyeri hemşiresinden, sosyal haklar alanında çalışan insanlara kadar çok geniş bir “bilimsel yelpazeyi” içerir.

**“İş sağlığı güvenliğinde hak sahipleri,
haklarına sahip çıkmadan başarı elde edilemez.”**

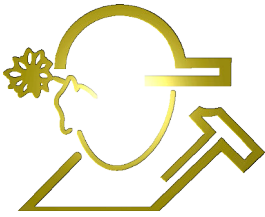
İşçi temsilcileri de, işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanlarına benzer bir eğitim sürecinden geçmelidir.

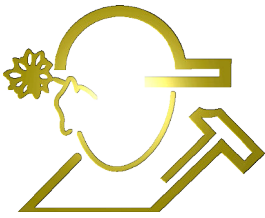
Öz ile söz arasında tutarsızlık vardır.

Buna bir kaç örnek verelim :

- İş kazalarıyla meslek hastalıklarının önlenememesinin nedeni olarak bir iş sağlığı güvenliği yasasının olmayışı gösterilmiştir. Ama 1993'ten (ya da 2005'ten) 2012'ye kadar yasa çıkarılamamıştır.
- Yasa 2012 yılında çıkarılmış olmasına karşın, özellikle iş kazalarının daha yoğun olduğu elliden az işçi çalıştıran işyerlerinde uygulama 6 ay süreyle ertelenmiştir.
- İşçinin sağlığını koruyabilmek için işyeri hekimlerinin çok önemli olduğu vurgulanmış; ama mesleki yönden gelişmeleri ve denetlenmeleri ihmal edilmiş; işyeri hekimliği çeşitli adımlarla önemsizleştirilmiştir.
- İş güvenliği uzmanlığının teknik yönü öne çıkarılmış ve uygulamanın motoru olarak görülmüş; ama torba yasa ve iş teftiş yönetmelik taslaklarıyla "sosyal" nitelikli iş ve sigorta müfettişlerinin de iş güvenliği uzmanlığı yapmasının yolu açılmıştır.

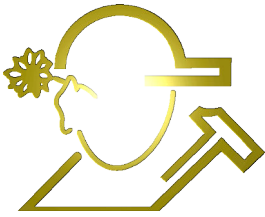

Son olarak değinmek istediğimiz tutarsızlık, sosyal eşler (ortaklar) ile çalışmaların öneminin ısrarla vurgulanmasına ve katılımcı bir yönetim yapısı kurulduğu söylenmesine karşın; Ulusal İş Sağlığı Güvenliği Konseyi'nin çalışmaları etkinleştirilememiş ve silikleştirilmiştir.

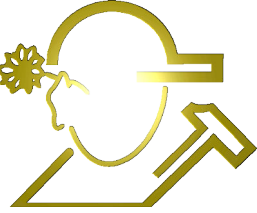
Durumu özetlersek,

- Nitelik düzeyi tartışılır bir çok OSGB kurulmuş ve faaliyet göstermektedir.
- Çok sayıda mühendis teknik eleman yüksek paralar ödeyerek kurslara gitmiş ve sertifika almışlardır. Ancak işsizdirler.
- A sınıfı sertifikalı iş güvenliği uzmanı sayısı 1000'i bulmuş ve böylece yaygın söylentinin tersine oldukça düşük ücretlerle istihdamları sözkonusu olmuştur.
- İşyerleri yüksek cezalar karşısında telaşa düşmüş; görünüşte yasanın gereklerini yerine getirme çabasına girmişlerdir.
- Sosyal eşlerin (ortakların) süreç üzerinde hiç bir katkı ve kontrolü bulunmamaktadır.
- Denetim Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın bilgisayarları ve iş müfettişleri aracılığıyla sağlanacaktır. Ama önlerine konulan işin çapı düşünülürse, gecikme ve hataların olması kaçınılmazdır.

ÖNERİ

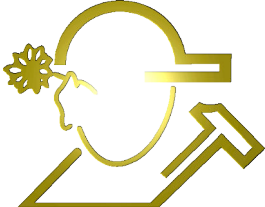
Bu konuda mutlaka sürecin katılımcı bir yaklaşımla düzenlenmesi gerekmektedir. Sosyal eşlerin (ortakların) yönetime ve sorumluluğa ortak edilmesinde gecikilmiştir. İdari, mali yönden özerk İş Sağlığı Güvenliği Kurumu, bir an önce kurulmalıdır.

KAYNAKLAR :

- Fişek A.G. (2012) : İş Sağlığı Güvenliği Yasası, Çalışma Ortamı Dergisi, Temmuz Ağustos sayısı, No.123
- Fişek A.G. (2013/a) : Yeni Dönemde (6331 s.k.sonrası) Değerlendirmeler -1, Çalışma Ortamı Dergisi, Eylül Ekim sayısı, No. 130
- Fişek A.G. (2013/b) :Yeni Dönemde (6331 s.k.sonrası) Değerlendirmeler -2 , Çalışma Ortamı Dergisi, Kasım Aralık sayısı, No. 131
- Fişek A.G. (2014) : Yeni Dönemde (6331 s.k.sonrası) Değerlendirmeler -3 , Çalışma Ortamı Dergisi, Ocak Şubat sayısı No. 132
- Ulusal Düzeyde İş Sağlığı ve Güvenliği Kurumu (2007), Çalışma Ortamı Dergisi, Temmuz Ağustos sayısı, No. 93

(Not : Tüm bu kaynaklara, www.isguvenligi.net adresinden ulaşılabilir.)

Kolay gelsin.

